

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DIȘESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

S U M A R :

Despre legitimațiunea în Dreptul Roman, de Petre A. Măinescu.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție*,
secțiuni-uite: Irina Th. Ionescu cu Primăria orașului Plocești ș. a.
Curtea de apel din București, secf. II: N. N. Milea cu Ministerul
public.
Tribunalul județului Bacău: Gh. B. cu Ministerul de finanțe.
Bibliografie.

Despre legitimațiune în Dreptul Roman

Legitimațiunea, introdusă de împărații creștini, eră actul prin care un copil eșit din concubinată cădea sub *patria potestas* a tatălui său, prin căștigarea calității de copil legitim, putându-se bucura în acelaș timp de drepturile alipite acestui *status* al său.

Condițiunea copiilor născuți în afară de căsătorie, nu a rămas, fără îndoială, aceeaș în tot timpul dreptului roman.

Ea a fost stăpânită în cursul celor două perioade, păgână și creștină, de diferite regule.

În dreptul păgân, după sistemul primitiv, copilul născut în afară de căsătorie nu avea nici o legătură, fie cu tatăl său sau mama sa, bazată fiind filiațiunea numai pe legătura puterii părintești.

Nu există decât o singură filiațiune, cea civilă. Legea nu cunoștea filiațiunea naturală, nici ca să-i acorde drepturi, nici ca să o lovească prin decădere.

Dar, cu timpul, în perioada păgână, în măsura ce s'a ținut mai mult în seamă cognațiunea, dreptul a ajuns să desvolte mai mult legăturile dintre mamă și copil, indiferent că e căsătorită sau nu.

Toate drepturile și obligațiunile recunoscute între mamă și copil, atât de doctrină, *pretor*, *senatus-consulte*, precum și constituțiile împărătești (pe timpul

împăraților păgâni) privesc pe toți copiii, nu numai pe copiii eșiți din căsătorie, dar și pe copiii eșiți dintr'o unire liberă—a unui concubinată (*liberi naturali*), ceva mai mult, chiar copiii eșiți dintr'o unire accidentală (*spurii, vulgo concepti*)¹, după părerea marelui romanist francez Paul Frédéric Girard, chiar și copiii incestuoși și adulterini.

Baza e totdeauna aceeaș: filiațiunea naturală e stabilită prin faptul material al nașterii, care e totdeauna sigur pentru mamă, fie ea femeie măritată, fie concubinată ori prostituată (*mater semper certa est, etiam si vulgo conceperit: pater vero is est quem nuptiae demonstrat*), pe când paternitatea e neputiincioasă de a creă vr'o legătură între tată și copil, în afară de căsătorie. Paternitatea naturală nu există, nu eră la Rôma decât maternitate naturală.

O singură excepțiune la această regulă generală în timpul epocii păgâne, o găsim pe la anul 119, într'o constituțiune a lui Adrian, prin care se acordă militarilor, cărora li se acordase și alte avantagii contrare dreptului comun, dreptul de a avea moștenitori ab intestat copiii naturali pe care i-au avut în timpul serviciului lor. Cognațiunea e recunoscută aci în afară de căsătorie între tată și copil. Însă e singurul caz.

Dreptul creștin a schimbat toate acestea. Privind cu dușmănie orice relațiune în afară de căsătorie, el s'a ocupat fie de maternitatea, fie de paternitatea naturală pentru a-i alipi o incapacitate; pe de altă parte, separă concubinată de celelalte relațiuni libere, spre a-i adăogă anumite avantaje,

1) Vezi, referitor la dreptul de moștenire stabilit prin *Senatus-consulte* Tertulian și Orfitian. Inst. 33. De s. c. Tertul. 7; 3. 4. De s. c. Orf. 3.

ca recunoașterea paternității naturale, sub titlu de favoare.

În privința incapacităților, care încep sub Constantin, ele se aplică când la unii, când la alții din copiii naturali.

Așa, efectele maternității au fost șterse pentru copiii adulterini și incestuoși după o constituție a lui Honoriu și Arcadiu, apoi chiar pentru copiii naturali, dar nu însă pentru cei din concubinată, când mama lor e o femeie nobilă, având copii legitimi, aceasta sub Justinian.

Cu toate că concubinatul eră primit și regulat de lege, totuș sub influența creștinismului sfârși prin a fi socotit ca o unire care nu mai răspundeă regulilor esențiale căsătoriei și care eră o cauză de dezonoare pentru copii; și de aceea, din această clipă, s'a părut folositor de a înfățișă tatălui un mijloc legal pentru a-i ridica din noroiul naștei lor.

Legitimațiunea, presupune un tată sigur, și ca urmare nu puteă fi aplicabilă la *spurii* sau *vulgo concepti*, cu alte cuvinte copiilor născuți dintr'o legătură trecătoare.

Înainte de a lămurî cum se operă această legitimațiune, este necesar de a reaminti că înainte de Justinian existau două cazuri cari sunt în deobște cunoscute: *causae probatio* și *erroris causae probatio*, prin care un tată de familie puteă, ca și în legitimare, să dobândească puterea părintească asupra unor copii cari nu erau eșiți dintr'o *justae nuptiae*.

Formele legitimațiunii. - Sub Justinian, legitimațiunea, se operă prin căsătorie subsequentă, prin rescripte împărătești, sau prin constituțiune imperială, și al treilea prin oblațiune făcută curiei.

I. Căsătorie subsequentă. - Legitimațiunea prin căsătorie subsequentă apare în mod excepțional sub Constantin-cel-Mare, care a admis părinților din acel moment să legitimizeze copiii lor în acest mod.

Împăratul Zenon a întins dispozițiunea excepțională a lui Constantin, admitând reparațiunea greșelii comise de părinți, fiind vorba numai de părinți și copii nelegitimi din momentul acela.

Împăratul Atanasie a generalizat reforma predecesorilor săi, hotărînd această dispozițiune pentru prezent și viitor, adică legitimațiunea copiilor născuți din concubinată *progenitor* sau *procreandis*.

Justin a desființat legitimațiunea prin căsătorie subsequentă, Justinian a reînființat-o.

Această legitimațiune prin căsătorie subsequentă, aveă loc când un om având copii dela o concubină, se căsătorește cu dânsa, transformând astfel concubinajul într'o căsătorie legitimă.

Trei condițiuni ereau necesare pentru acest fel

de legitimațiune, anume: 1) se cereă ca în momentul concepțiunii, căsătoria tatălui și a mamei să nu fi fost oprită de lege (această nulitate se aplică chiar dacă mai târziu părinții puteau să se căsătorească între ei); de aci rezultă că sunt excluși într'un mod natural copiii adulterini sau incestuoși sau copiii eșiți *ex contubernio*, sau din unirea unui jidan cu o creștină; 2) să se drezeze un act dotal *instrumentum dotale* în momentul căsătoriei intervenite în acest mod între părinți pentru legitimarea copiilor, spre a se ști că dela această dată nu mai poate fi discuțiune asupra felului de unire care împreună pe părinți, adică să nu mai fie discuție dacă eră un concubinată sau o căsătorie legitimă; 3) ca copiii să consimță la legitimare, pentrucă ei urmau să devie din *sui juris*, *alieni juris*.

Dar eră de ajuns ca ei să nu facă nici o împotrivire, fiindcă vedem că se puteă legitimă nebuni, infantes și absenți, se puteă chiar legitimă copii concepuți înainte de căsătorie, așa cum se exprimă ultima frază din § 13 (1, 10) din Institute: *Quod si alii liberi ex eodem matrimonio procreati fuerint, similiter nostra constitutio praebuit*¹⁾. (L. II. c. 5. 27).

II. Legitimațiunea se mai puteă face prin rescripte împărătești, prin o Constituțiune imperială.

Acest mod de legitimare a fost introdus de Justinian, se pare că se întrebuintă atunci când o cereă tatăl, el singur, dacă nu aveă copii legitimi și dacă se găseă în imposibilitate de a se căsători cu mama copilului natural din cauza morței ei sau pentrucă mama copilului care nu eră măritată, s'a căsătorit cu un terțiu ș. a. m. d.

Dar ceva mai original, chiar însuși copilul nelegitimă puteă cere legitimarea prin rescript imperial, dacă tatăl său natural a încetat din viață și dacă și-a manifestat această dorință în testamentul său, pentru ca odată legitimat să-l poată moșteni. (Nov. 74, cap. 2).

Și aci se cer oarecari condițiuni pentru legitimație:

Se cereă: a) ca căsătoria părinților să fi fost posibilă în momentul concepțiunii copilului; b) copilul care aveă să fie legitimat să nu se împotrivească; c) să nu fie copii legitimi dintr'o căsătorie anterioară.

În cazul legitimării prin rescript imperial, ca și la legitimarea prin căsătorie subsequentă, copiii legitimi cădeau cu propriii lor descendenți sub puterea părintească (*patria potestas*) a tatălui lor și căș-

1) Constantin și apoi Zénos, au cerut alte două condițiuni: inexistența de copii dintr'o căsătorie precedentă și ca concubina să fie ingenuă. Dar aceste condițiuni nu au fost menținute de către Justinian. El a pretins numai ca patronul care s'ar căsători cu desrobita lui, să nu aibă copii din prima căsătorie (Nov. 12, cap. 4. Nov. 18, cap. 11).

tigau drepturi de moștenire și de tutelă față de ceilalți membri ai familiei; numai cum legitimațiunea nu avea un efect retroactiv, ei nu puteau pretinde decât la succesiunile cari erau deschise din momentul intrării lor în familie (Inst. I. 10, § 13. Nov. 89, cap. 7).

III. Al treilea mod de legitimațiune eră acela prin *oblațiunea făcută curiei*. Acest mod pare că ar fi anterior celorlalte două și că datează dela Impăratul Teodosiu al II-lea.

Curia eră un fel de senat municipal, analog aceluia care există în dreptul clasic în municipii și colonii.

Dela Diocletian, curia se stabilise în toate cetățile și reședințele din provincii. Persoanele cari făceau parte din ea se numeau la origină decurioni, și erau însărcinați cu administrația municipală a cetăților, în acelaș timp fiind și agenți ai administrației centrale.

Oblațiunea la curie s'a admis pentru a sporî numărul decurionilor — și aceasta nu s'a făcut cu scop de a veni în ajutorul copilului, ci dintr'un scop mult mai prozaic, acela de a nu se stinge ordinul decurionilor și de a-l întinde cât mai mult, fiindcă titlul de onoare de a fi decurion atrăgea după sine multe sarcini grele. Decurionii trebuiau să dea din punga lor jocuri și spectacole publice cu prilegiul oricărui eveniment fericit, ca de pildă o victorie; ei trebuiau să plătească împăratului *aurum coronarium*, darul unei coroane de aur, erau ținuți să înainteze impozitul funciar din bunurile lor, urmând ca apoi să se îndrepte către contribuabili, suportând riscurile insolvabilității lor. Un sfert din venitul lor aparține de drept curiei, la moartea lor ea culegea un sfert din bunurile lor, dacă nu aveau un decurion ca moștenitor, și chiar în întregime, dacă nu aveau nici moștenitori testamentari, nici moștenitori ab-intestat. Eră oprit decurionilor de a-și înstrăina patrimoniul lor, fără autorizația guvernatorului provinciei.

În astfel de condițiuni, eră greu pentru un cetățean de a primi o atare demnitate oneroasă, și pentru a-și asigura recrutarea, împărații recuseră la mijloace arbitrare.

Astfel, toți proprietarii de 25 jugere de pământ au putut fi constrânși de a face parte, iar sarcina de decurion a fost declarată ereditară din tată în fiu.

Cum copiii eșiți din concubinată nu urmau condițiunei tatălui lor, au scăpat dela această ereditate oneroasă, atunci împărații Teodosiu-cel-tânăr și Valentinian III, permisera cetățenilor cari nu aveau decât copii naturali, de a-i legitima, făcându-i să fie admiși în curie, și Justinian a admis această

dispozițiune chiar când existau copii legitimi (L. 9. § 3, C. 5. 27).

Impăratul Justinian a admis ca un copil nelegitim, născut din concubinată, să se poată oferi singur ordinului decurionilor, când tatăl său a murit fără descendenți legitimi. În acest caz dobândește $\frac{3}{4}$ din moștenirea părintelui (Nov. 38, cap. 2).

Pentru validitatea acestei legitimațiuni trebuia: 1) ca tatăl să asigure cel puțin 25 jugere de pământ copilului său natural; 2) ca copilul să-și dea consimțământul.

Copilul legitimat astfel, cădea sub puterea tatălui său, nu avea însă nici un fel de legătură de agnațiune cu ceilalți membri ai familiei și nu putea veni la moștenirea lor. De aceea, această legitimațiune a fost botezată pe plin drept o *legitimațiune imperfectă* (Nov. 89, cap. 25).

Se putea legitima și o fiică în acest fel, dându-o în căsătorie după un decurion, constituindu-i-se ca zestre 25 jugere de pământ. Copiii eșiți din această uniune erau de drept decurioni, eră deci un mijloc de a asigura recrutarea curiei.

Acestea sunt, într'o privire repede, noțiunile referitoare la legitimațiune, care a jucat un rol social important în viața juridică romană.

PETRE A. MĂINESCU
Avocat.

Craiova.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența dela 11 Iunie 1915

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-președinte

Irina Theodor Ionescu cu Primăria orașului Ploești ș. a.

SERVITUTE DE VEDERE — REGULAMENTE COMUNALE. —
RESTRIȚIUNI. — INVIOABILITATEA DREPTURILOR REALE. —
ART. 634 C. CIV.

Servitutea de vedere fiind un drept real, nu se poate stinge sau desființa decât în cazurile expres arătate de lege.

Prin urmare, un regulament comunal care, în interesul estetice și salubrității orașului, impune anumite restricțiuni dreptului de proprietate, nu poate să desființeze drepturile de servitute reală dobândite de părți cu mult înainte de decretarea lui.

No. 10. — Casată, în urma recursului făcut de Irina Theodor Ionescu, sentința tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 155 din 1914, în proces cu Primăria orașului Ploești și altul¹⁾.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier Al. Alessiu; d-l avocat P. Poni, pentru recurentă,

1) Vezi *Dreptul* No. 32 din 1913, p. 251.

N. R.

în desvoltarea motivelor de casare; d-nii avocați D. Negulescu și G. Tomescu, pentru intimăți, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Violarea art. 634, 480 și 481 c. civ. și art. 19 din Constituțiune. Tribunalul declară desființată servitutea de vedere între două fonduri vecine, prin aplicarea unui regulament comunal și pe considerațiuni străine, art. 634, 48 și 41 c. civ. și 19 din Constituție, de oarece servitutea de vedere, fiind un drept real, nu se poate stinge sau desființa decât în cazurile expres arătate de lege. Un regulament comunal, care n'ar permite construirea pe anumite străzi a caselor cu un singur etaj, nu se poate înțelege că a desființat drepturile de servitute reală dobândite de părți cu mult înainte de decretarea lui. Dacă, în interesul estetice orașului, un regulament poate impune anumite restricțiuni exercițiului dreptului de proprietate, de aci nu urmează că un asemenea regulament trebuie interpretat în sensul că a înțeles a liberă fondul aservit de orice servitute legalmente dobândită de proprietarul vecin, nesocotind astfel principiul inviolabilității drepturilor reale. După o bună și rațională interpretare, un asemenea regulament are în vedere terenuri cari nu erau supuse la servituți, rămânând ea, pentru cele aservite, să se găsească mijlocul sau de a respecta servitutea, sau de a ajunge la o înțelegere cu proprietarul fondului dominant».

Având în vedere sentința supusă recursului și celelalte lucrări din dosar, din care se constată că, încă din anul 1843, Gh. Nuțu, autorul originar al recurenței, construindu-și casele sale cu etaj, în calea Câmpinei, din Ploești, a deschis la etajul de sus două ferestre cu vederea directă spre locul vecin al intimătei Olga Georgescu; că, atât Gh. Nuțu, cât și urmașii săi, s'au folosit în aceste condițiuni de dreptul de vedere, în curs de mai bine de 10 ani, sub imperiul legei Caragea, și mai bine de 30 ani, sub imperiul codului civil actual, așa în cât proprietatea lui este dobândită, fie prin prescripția de zece ani, prevăzută de vechea legiuire, fie prin prescripția de lungă durată, prevăzută de actuala legiuire; că, ce este mai mult, unul din autorii intimătei, G. Bădulescu, judecându-se cu autorul recurenței, printr'un act scris de tranzacțiune din 1872, a recunoscut acestuia dreptul la această servitute, exercitată pe deasupra acoperișului casei lui; că, în 1910, intimata Olga Georgescu, construind pe fondul aservit acestei servituți, în locul caselor vechi cu un etaj, o casă cu două etaje și împiedicând astfel exercițiul servituții de vedere al recurenței, aceasta a intentat acțiunea de față, cerând a se dărâma zidăria pe toată întinderea imobilului său care nu va avea 12 palme domnești, sau trei metri până la zidul ce a construit;

Având în vedere că tribunalul Prahova, secția II, judecând această acțiune ca instanță de apel, a respins-o,

prin sentința cu No. 53 din 1912, pe motiv că construirea casei cu două etaje a fost impusă intimătei Olga Georgescu de autoritatea comunală, în baza regulamentului de construcțiuni al comunei Ploești, care nu permite, pe anumite străzi, construirea caselor cu un singur etaj;

Având în vedere că această Inaltă Curte, secția I, prin deciziunea sa cu No. 251 din 1913, a casat sentința cu No. 53 din 1912 a tribunalului Prahova și a trimes afacerea a se judecă din nou de tribunalul Ilfov; că, acest tribunal, judecând în acelaș sens ca și tribunalul Prahova, Irina Theodor Ionescu a făcut din nou recurs în contra sentinței cu No. 155 din 1914 a tribunalului Ilfov; că, motivul de casare invocat de recurentă fiind acelaș pentru care s'a casat sentința tribunalului Prahova, afacerea a venit în judecata secțiunilor-unite ale Curții de casație, conform art. 65 din legea sa organică;

Considerând că tribunalul Ilfov, cași tribunalul Prahova, constată că recurenta are un drept dobândit și prin prescripțiune și prin act scris asupra servituții de vedere, al cărui exercițiu a cerut să fie respectat prin acțiunea de față;

Considerând că, întrucât servitutea de vedere implică obligațiunea proprietarul fondului aservit de a nu construi decât la anumite distanțe: 12 palme după codul Caragea, 19 decimetri după codul civil, urmează că intimata Olga Georgescu, construind fără a respecta această distanță, a adus atingere dreptului necontestat de servitute al recurenței;

Că, servitutea de vedere fiind un drept real, nu se poate stinge sau desființa decât în cazurile expres arătate de lege;

Că, regulamentul comunal, menționat mai sus, nu a putut înțelege să desființeze drepturile de servitute reală dobândite de recurentă cu mult înainte de decretarea lui;

Că, dacă în interesul estetice și salubrității orașului, un regulament comunal poate impune anumite restricțiuni exercițiului dreptului de proprietate, de aci nu urmează că un asemenea regulament trebuie interpretat în sensul că a înțeles a liberă fondul aservit de orice servitute legalmente dobândită de proprietarul vecin, nesocotind astfel principiul inviolabilității drepturilor reale imobiliare;

Considerând că, chiar dacă am considera regulamentul în chestiune ca având un caracter de ordine publică

și cu efect retroactiv, nu trebuie uitat că inviolabilitatea drepturilor reale e un principiu tot atât de respectabil;

Că, în interpretarea regulamentului comunal în chestiune trebuie căutat a concilia principiile arătate mai sus, iar nu a exclude unele prin celelalte;

Că, nu se poate admite că orice măsuri luate prin regulamente comunale să poată desființa drepturi de proprietate sau de servitute și că, prin urmare, acel regulament nu poate fi interpretat în sensul că a înțeles să nesocotească asemenea drepturi;

Că, în consecință, dispozițiunile lui urmează a se aplică numai acolo unde ele nu s'ar izbî de drepturi anterioare inviolabile;

Că, în speță, tribunalul Ilfov declarând desființată servitutea de vedere între cele două fonduri vecine, prin aplicațiunea regulamentului comunal, a violat dispozițiunile categorice ale art. 634 c. civ., precum și art. 480 și 481 c. civ., așa că motivele de casare se găsesc întemeiate;

Văzând și dispozițiunile art. 65 din legea Curții de casație, după care instanța de trimitere este obligată a se conforma acestei deciziuni asupra punctului de drept judecat.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 12, Martie 1915

Președînța d-lui Fr. Papp, președinte

N. N. Milea cu Ministerul public

FALS.— CONVENȚIUNE CONTRARĂ ORDINEI PUBLICE.— INTERDICȚIA EXERCITĂRII UNUI COMERȚ.— CLAUZĂ ILICITĂ.— PREJUDIȚIU.— ART. 128 C. PEN.

CONVENȚIUNE.— CLAUZĂ DE A RĂSPUNDE PENTRU FAPTELE ALTUIA.— VALIDITATE.

1⁰ Deși, în principiu, o convențiune care are de scop a pune o piedică libertății comerțului sau industriei este considerată ca neexistentă, fiind contrarie ordinii publice, totuș numai acele convențiuni sunt nule pentru acest motiv, când au de obiect interdicțiunea exercițiului comerțului sau industriei în mod general și perpetuu, iar nu și atunci când interdicțiunea este mărginită în spațiu și în timp, căci în acest caz, o asemenea convenție nu constituie un monopol și nu e contrară ordinii publice.

Prin urmare, plăsmuirea unei astfel de convenții constituie delictul prevăzut și pedepsit de art. 128 c. pen.

2⁰ Clauza dintr'o convențiune de a răspunde pentru faptele altora, când acești terții nu ar execută angajamentul pentru care stipulantul s'a obligat în numele său personal, este valabilă.

No. 107. — Admis, în parte, apelul făcut de N. N. Milea, contra sentinței tribunalului Tecuci, cu No. 1899 din 1911.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de inculpatul Nicolae N. Milea, în contra sentinței tribunalului Tecuci, cu No. 1899 din 1911, dedusă în judecata acestei Curți de Inalta Curte de casație și justiție, prin deciziunea No. 244 din 1914, în urma casării deciziunii Curței de apel din Galați, secțiunea II, cu No. 180 din 1914;

Având în vedere că, din actele aflate la dosarul cauzei, interogatoriile luate inculpatului Nicolae N. Milea și arătările martorilor, se stabilește, în fapt, următoarele:

(Urmează expunerea faptelor)

Având în vedere că, culpabilitatea inculpatului N. Milea, că s'a servit cu bună credință de un act fals, pentru a-și putea susține acțiunea sa, intentată contra lui P. Pleșu, se stabilește cu suficiență, în primul loc, din însăși declarațiunile contrazicătoare făcute de dânsul cu ocaziunea instruirii și judecării procesului penal; astfel, înaintea șefului secției de jandarmi rurali din Podul-Turcului, declară, sub iscălitura sa proprie, că în biroul lui Marcu Marcus, unde se găseă față acesta, P. Pleșu și Nisim Oxemberg, fără a arată și alte persoane, în urma înțelegerii avute, a încheiat convenția cu Pleșu, depusă la judecătôrul de instrucție, că nu s'a mai făcut în urmă altă convenție și că nu a fost după aceea la M. Marcus pentru ca să-i scrie N. Oxemberg un alt contract.

(Urmează mai multe considerente de fapt).

Având în vedere că, în ce privește subscrierea lui P. Pleșu, deși experții numiți se contrazic asupra persoanei care a săvârșit falsul, — cauză pentru care a și fost achitat N. Oxemberg — dar asupra unui singur fapt sunt de acord în mod constant că iscălitura este falsă, observându-se foarte clar cu microscopul urmele albastre ale semnăturii care nu au fost acoperite în întregime cu cerneală și că procedul întrebuintat a fost că s'a întrebuintat semnătura lui P. Pleșu — desigur aceea din primul contract pe care îl posedă N. Milea — care a fost copiată cu hârtie indigo, și în urmă scrisă cu cerneală, pe lângă că în semnătura falsificată se mai observă sediła dela litera ș, particularitate ce nu se observă în nici una din semnăturile proprii ale lui P. Pleșu;

Având în vedere însă că, se opune de către apărare că, în orice caz, nu există prejudiciu, unul din elementele constitutive ale delictului de fals, din faptul că: a) convențiunea este nulă, de oarece P. Pleșu nu-și putea înstrăina libertatea de a face comerț și nici de a stabili un monopol, având de scop să anihileze orice concurență și înlăturând pe căi piezișe legea cererii și

ofertei— monopol care nu este permis chiar într'o circumscripție oarecare, fiind contrar ordinei publice și nulă ca atare; b) că, în fine, chiar dacă clauza ar fi licită, încă delictul de fals nu există, de oarece nu există intenția frauduloasă și prejudiciu, nefiind nici o deosebire de efecte juridice între convenția pretinsă de Pleșu și cea dela dosar, prezentată de Milea;

Considerând că, aceste motive de drept nu sunt întemeiate; în adevăr, deși, în principiu, o convențiune având de scop a pune o piedică libertății comerțului sau industriei, este considerată ca neexistentă, fiind contrară ordinei publice, totuși doctrina și jurisprudența decide că numai acele convențiuni sunt nule pentru acest motiv, când au de obiect interdicțiunea exercițiului comerțului sau industriei în mod general și perpetuu, iar nu și atunci când este mărginită în spațiu și în timp — cum e în speță — căci, în acest caz, o asemenea convențiune nu constituie un monopol, nu este contrară ordinei publice, deoarece, în speță, P. Pleșu eră liber de a-și exercita industria sa în altă parte, pe tot timpul când va dură exploatarea fondului industrial al lui N. Milea, așa că, chiar în privința duratei acestei convențiuni, ea eră mărginită numai la timpul cât această exploatare există, putând să instaleze o nouă moară în Burdusaci, din moment ce exploatarea lui Milea ar fi încetat; mai mult încă, este valabilă și clauza din contractul prezentat de Milea, în cazul când acest contract nu ar fi fost stabilit că e fals, adică aceea de a răspunde pentru faptele altora, când acești terții nu ar fi executat angajamentul pentru care stipulantul s'a obligat în numele său personal;

Considerând că, de asemenea, este nefondată obiecțiunea că nu ar exista intențiune frauduloasă și prejudiciu, sub cuvânt că, în orice caz, efectele juridice ar fi fost aceleași în ambele contracte, căci intențiunea frauduloasă reese din faptul că cu bună știință N. Milea s'a servit de un contract fals pentru a-și putea susține acțiunea în rezilierea lui și daune, căci cu primul contract nu ar fi putut valorifica cererea sa de daune, bazată pe faptul că moara s'ar fi deschis de un fiu sau ginere al lui Pleșu sau în asociație cu alte persoane străine, neexistând decât obligațiunea ce-și luă personal P. Pleșu a nu mai funcționa cu moara și a o ridica din acea localitate; că, astfel, și prejudiciul există, căci oricare ar fi fost efectele juridice din ambele contracte — adică daune — convențiunea, care constituie lege pentru părți, fixă aceste daune la suma de 3.600

lei, fără a mai lăsa la aprecierea judecății cuantumul acelor daune;

Că, astfel, fiind bine stabilită culpabilitatea lui N. Milea și tribunalul făcând o bună aplicațiune a legeri, art. 127 c. pen., Curtea urmează a face o aplicațiune mai largă a art. 60 alin. ultim c. pen., față cu împrejurările în care s'a săvârșit faptele, și a admite, în parte, apelul, reducând pedeapsa la una lună închisoare corecțională;

Considerând că, în ce privește condamnarea lui N. Milea la 100 lei despăgubiri către P. Pleșu, ca parte civilă, acesta, deși regulat citat, neprezentându-se în instanță pentru a-și susține și dovedi prejudiciul suferit, urmează a i se respinge cererea și a se admite în această privință în totul apelul lui N. Milea;

Având în vedere însă că apelantul N. Milea, în mod cu totul subsidiar, cere citarea martorilor cari au asistat la transmiterea convenției în casele lui Marcu, spre a dovedi că în condițiile în care ea a fost făcută, s'ar fi putut strecură lui N. Milea un fals spre a-l distruge în vederea intereselor lor materiale;

Considerând că, pe lângă că nu se arată numele acestor martori și nici nu se articulează vr'un fapt care să motiveze o asemenea cerere, apoi acești martori au fost deja ascultați, parte la tribunal și parte la Curte, după cererea apelantului N. Milea, și depunerile lor sunt îndestul de clare pentru a nu mai fi necesitate de a fi ascultați din nou de această Curte, mai cu seamă că motivul nou, că s'ar fi putut strecură lui N. Milea un contract fals, pregătit mai dinainte, nu este admisibil a fi probat cu martori, când însuș inculpatul recunoaște în mod constant că actul i s'a citit și că a fost față de dânsul iscălit de P. Pleșu.

Pentru aceste motive, admite, în parte, apelul, etc.

Semnați: Fr. Papp, D. A. Mavrodin, N. N. Săulescu,
Em. Miclescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BACĂU

SECȚIUNEA I

Audiența dela 4 Aprilie 1915

Președinta d-lui D. Cihodariu, prim-președinte

Gh. B. cu Ministerul de finance

TIMBRU ȘI ÎNREGISTRARE. — IPOTECĂ LEGALĂ. — GREFIER. — ADMINISTRATOR-CONTABIL. — TAXA DE ÎNREGISTRARE. — ART. 1753 ALIN. 3 COD. CIV. ȘI ART. 46 No. I ALIN. ULTIM LEGEA TIMBRULUI.

Ipoteca legală a Statului asupra bunurilor grefierilor, fiind cuprinsă în art. 1753 alin. III c. civ.,

urmează că, conform art. 46 alin. ultim din legea timbrului, să fie scutită de taxa de înregistrare.

No. 131. — S'au prezentat: oponentul, asistat de d-l avocat Gh. Morțun; Ministerul de finanțe, prin d-l avocat Em. Neagu.

Tribunalul,

Asupra opoziției de față:

Văzând că prin procesul-verbal dela 19 Iulie 1914, aprobat de Minister și dresat de către d-l inspector financiar N. I. Petrescu, s'a condamnat pe oponentul Gh. B. a plăti fiscoi suma de 40 lei, din care 10 lei ca taxă de timbru, conform art. 23 alin. V legea timbrului, iar restul de 30 lei ca taxă de înregistrare (50%) conform art. 46 alin. I din aceeași lege, pentru motivul că, fiind numit, în Iulie 1912, ca grefier la secția I a tribunalului Bacău, și urmând, conform art. 58 din legea de organizare judecătorească, combinat cu art. 69 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, pentru garantarea gestiunii sale, să constituie până la concurența sumei de 6.000 lei o ipotecă în favoarea Statului și constituindu-se o atare ipotecă prin actul autentificat la No. 1155 din 1912 și înscris la No. 167 din 1912, s'a dresat actul pe hârtie liberă și nu pe timbru de 10 lei, nepercepându-se nici taxa de înregistrare, proces-verbal care fiind apelat de către contravenient și respingându-se apelul ca nesușținut, s'a declarat opoziție, ce urmează a se judeca astăzi;

Considerând că chestiunea care se pune este aceea de a se ști dacă o ipotecă, constituită în împrejurările de mai sus, este legală sau convențională;

Considerând că, conform art. 1749 cod. civ., ipoteca legală este aceea care ia naștere în virtutea unei dispozițiuni speciale a legii, iar ipoteca convențională este aceea care ia naștere din convenția părților, cu formele prescrise de lege;

Considerând că art. 1753 cod. civ., enumerând printre ipotecile legale și pe aceea a Statului asupra bunurilor administratorilor contabili, cată a vedea ce se înțelege prin această de pe urmă expresie;

Considerând că, în lege, neexistând vre-o definiție, urmează a recurge la doctrină, unde sunt considerați ca administratori-contabili toți acei funcționari, cari, fiind însărcinați a primi bani în contul Statului sau a face plăți în aceleași condițiuni, au, din acest punct de vedere, gestiunea și mânuirea unor atari bani, fiind direct responsabili către persoana morală căreia aparțin banii și căreia atare funcționari dau direct socoteala;

Considerând că, în conformitate cu art. 56 alin. ultim din legea de organizare judecătorească, grefierul tribunalului trebuind să păstreze sub a sa răspundere valorile ce i se încredințează, și printre acele valori putând fi și bani depuși în contul Statului, precum bunăoară sumele rezultate din vânzarea corpurilor-delictate sau reprezentând chiar direct corpul-delict, precum sunt banii întrebuințați la mituiri, sau alte asemenea sume, asupra căror bani publici grefierul exercitând, din acest punct de vedere, o gestiune, și în privința lor fiind direct responsabil către Stat, față de care dă direct socoteală, urmează a fi considerat ca un administrator-contabil și deci în conformitate cu art. 1753 alin. III sus menționat, ipoteca pe care Statul o ia asupra bunurilor unui atare funcționar, este legală și nu convențională;

Considerând că, pedeoparte, ipoteca legală fiind aceea care rezultă direct din lege, a cărei creațiune este, prin esența sa, independent de orice convenție a părților, iar pedealtăparte, conform art. 1778 cod. civ., între creditori, ipoteca, fie legală, fie convențională, neavând rang decât din ziua inscripțiunii sale în registre, rezultă că singura formalitate de îndeplinit în privința ipotecilor legale este aceea a inscripțiunii lor, cu ocaziunea îndeplinirii cărei formalități se individualizează și imobilele afectate, cu atât mai necesară fiind o atare formalitate, cu cât în legea noastră civilă, spre deosebire de cea belgiană și franceză, ipoteca legală a Statului asupra bunurilor administratorilor-contabili este specială și nu generală;

Că, față de toate acestea, este evident că în privința unor atari ipoteci legale, legiuitorul timbrului nu a avut să se ocupe decât de inscripțiunea lor, singura formalitate necesară unor astfel de ipoteci, neexistând vreun motiv ca legiuitorul, în fixarea taxelor de timbru, să se ocupe și de actul constitutiv al acestor ipoteci, act care nu e nevoie să existe și pe care nici un text de lege și nici un principiu de doctrină nu-l cere, aceasta fiind tocmai deosebirea esențială între ipotecile legale și acelea convenționale, acestea de pe urmă neputând exista decât prin convenția părților și deci pe baza unui act constitutiv, pe când cele d'întâi rezultând direct din lege și neavând nevoie de un atare act;

Că, legiuitorul timbrului, ocupându-se de singura formalitate cerută ipotecilor legale și anume de inscripțiunea lor și dispunând, prin art. 43, No. 9, că atare

inscripțiuni să fie scutite de taxa timbrului, este neraționat să se susțină că același legiuitor, prin art. 22, No. 5, și 23, No. 5, s'a referit atât la ipotecile convenționale, cât și la acelea legale. Aceste de pe urmă două texte nu se pot referi decât la ipotecile convenționale, singurele care, pentru a putea lua ființă, au nevoie de un act constitutiv, și nicidecum la ipotecile legale, care există, independent de orice convenție a părților, legiuitorul neputându-se gândi la taxarea unui act, care nu are rostul de a exista;

Că, dacă art. 69 din regulamentul serviciului interior al tribunalelor, vorbind de cazul în care grefierul neputând depune garanția în bani sau efecte publice, arată că într-o atare ipotecă să se ia în favoarea Statului o garanție reală, printr'un act de ipotecă investit cu toate problemele legale, chiar interpretând un atare text în sensul că este nevoie de un adevărat act constitutiv de ipotecă și că nu ar fi suficient numai cererea de inscripție, deși textul s'ar putea interpreta și în sensul că este suficient o simplă cerere de inscripție, prin care desigur să se indice și imobilele ce urmează a servi drept garanție, chiar interpretând textul în modul sus indicat și încă nu putem ajunge la concluzia că un atare act constitutiv al unei ipoteci legale să fie supus vreunei taxe de timbru, de oarece un regulament privitor la serviciul interior al tribunalelor nu poate completa și cu atât mai puțin modifica, fie codul civil, fie legea timbrului, textul sus menționat al unui atare regulament neavând rolul de a caracteriza natura ipoteci ce el prevede, ci numai de a arăta modul de procedare în efectuarea înscrierii acelei ipoteci. Or, pedeoparte, codul civil, prin art. 1753 al. III, enumerând o atare ipotecă printre acelea legale, iar pedealtăparte, legea timbrului nesupunând-o vreunei taxe, urmează că împrejurarea art. 69 din regulamentul sus menționat nu poate fi de natură a schimba soluția chestiei, atât timp cât nu există vreun text de lege, care să contrazică cele ce rezultă în această privință din codul civil și din legea timbrului;

Că, în ceea ce privește susținerea cum că legea timbrului fiind de strictă interpretare, nu poate primi distincțiuni pe care ea nu le prevede, o atare susținere nu poate duce la concluzia că această lege să fie în afară de orice interpretare, chiar când ar fi vorba de o taxare arbitrară. Legea timbrului, ca oricare altă lege, este și trebuie a fi supusă interpretării, numai astfel putân-

du-i-se pătrunde sensul și spiritul și putând fi aplicate în adevăratul ei înțeles, urmând a se ține seamă de toate punctele care au servit de călăuză autorilor ei, cu modul acesta dându-i-se o interpretare logică, singura care, în speță, poate aduce vre-o lămurire;

Că, în ceea ce privește taxa de înregistrare, întrucât ipoteca legală a Statului asupra bunurilor grefierilor este cuprinsă în art. 1753, No 3, cod. civil, urmează, conform art. 46, No. 1 alin. ultim din legea timbrului, că este scutită de o atare taxă;

Că, așa fiind, urmează că pe nedrept a fost supus oponentul la plata sumei de 10 lei taxă de timbru și 30 lei taxă de înregistrare, astfel că opoziția fiind întemeiată, etc.

Pentru aceste motive, redactate de către d-l judecător C. St. Bossie, admite opoziția.

Semnați: D. Cihodaru, C. St. Bossie.

BIBLIOGRAFIE

Studii de drept civil, de Andrei Rădulescu, doctor în drept, licențiat în litere, judecător de ședință la trib. Ilfov. Un vol. în 8°, de 272 pagini, București, 1915, tipografia ziarului «Curierul judiciar».
Prețul lei 6.

În volumul apărut sub titlul de mai sus, d-l Andrei Rădulescu a reunit diferitele sale studii de drept civil, unele cunoscute cititorilor *Dreptului* și a celorlalte reviste juridice, iar altele apărute pentru prima oară.

Izvorâte din anumite dificultăți, pe care distinsul magistrat le-a întâmpinat în practica sa judecătorească și care l-au îndemnat să cerceteze chestiunile în chip mai desvoltat, aceste studii, foarte mult apreciate de oamenii de drept, denotă o vedere clară și un simț juridic manifest. Materiile din vechia legiuire, pe cari le găsim pentru prima oară în acest volum, măresc și mai mult interesul practic și folosul ce se poate trage din consultarea lui.

Justiția, nouă revistă de drept, legislație, economie politică și sociologie, apărută la Iași sub direcțiunea d-lui D. Alexandrescu; prim-redactor și proprietar d-l Florian Sion. Apare odată pe lună.
Prețul abonamentului 12 lei pe an.

Magistrat și Avocat (art. 3, 4, 1912 și 1472 c. civ., art. 36 din Constituție), de Ioan Gh. Profiriu, fost judecător, avocat. O broșură de 65 pagini, cu o scrisoare a d-lui C. St. Bossie, judecător la trib. Bacău.

Cititorii *Dreptului* au avut prilejul să aprecieze această frumoasă și interesantă lucrare a d-lui Profiriu, din fragmentul ce am publicat asupra rolului social al judecătorului. Avem acum dinainte o adevărată lucrare de sociologie privitoare la ideea de drept, precum o caracterizează d-l C. St. Bossie, în scrisoarea ce o însoțește.

Autorul este un spirit juridic bine cultivat, după cum reiese din analiza critică a metodelor de interpretare și din expunerea sa asupra evoluțiunii dreptului în domeniul de aplicațiune a normelor juridice.